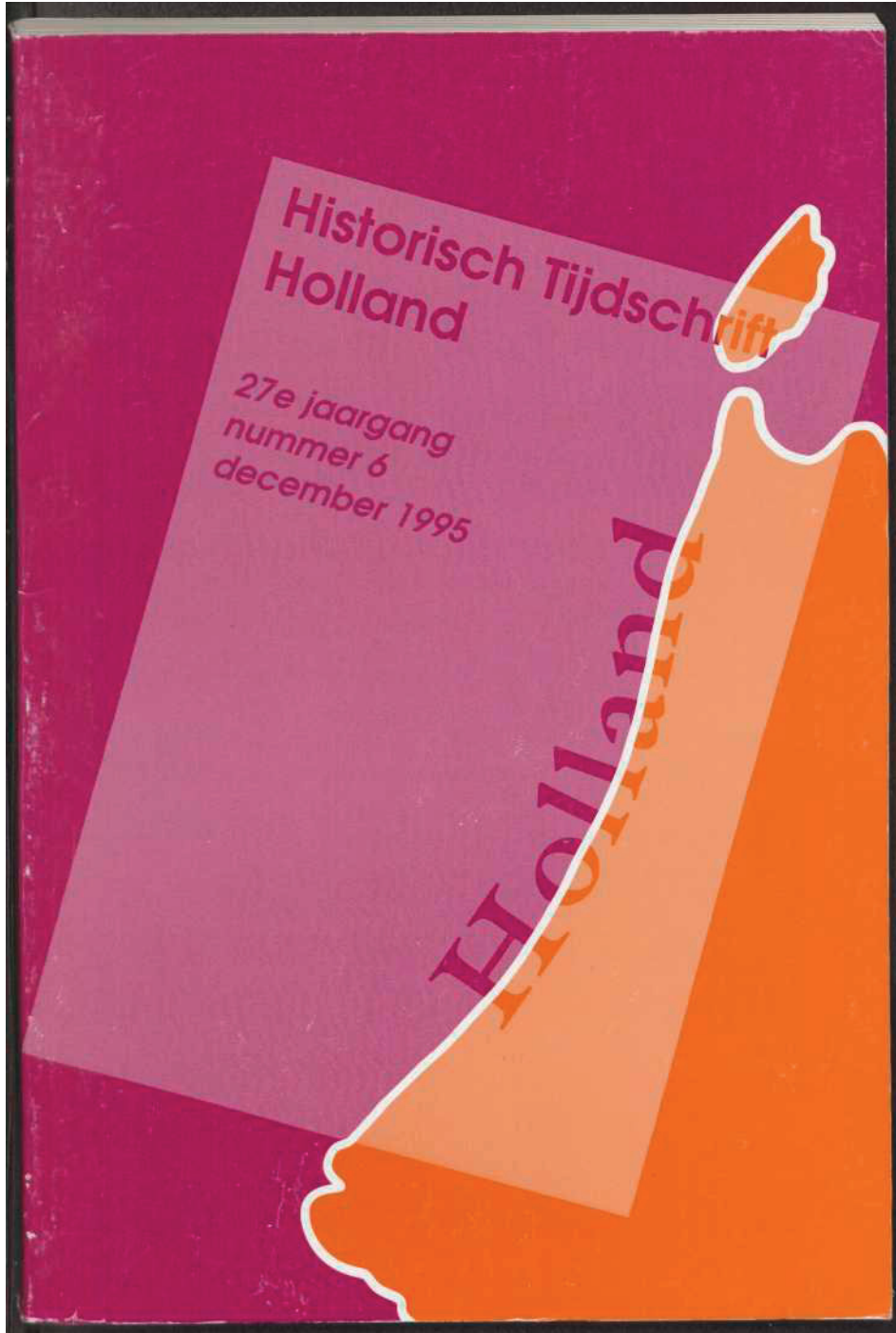

Historisch Tijdschrift
Holland

27e jaargang
nummer 6
december 1995

Holland

Afb. 15. Dordrecht: Dubbeldam 1. Grafkist vervaardigd van de uitgeholde stam van een eik. Foto ROB.

naar achteren werden uitgebreid, nadat eerst de muren tot op de funderingen waren afgebroken.

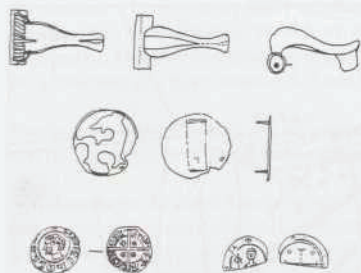
De lengte van het westelijke pand nam toe tot 13 m. Achter de brandmuur werd een ondiepe kelder gemaakt die later nog werd verkleind. Vanaf ongeveer 1600 werd de voorkamer voorzien van een plavuizen vloer. De haardplaats bestond uit op hun kant geplaatste daktegels. Naast de haard was een grote aspot ingegraven. Later is de brandmuur gesloopt en ontstond één grote benedenruimte. De haard werd toen verplaatst naar de oostelijke zijgevel in de voormalige achterkamer. Achter het huis werd in de late 17e of vroege 18e eeuw een rechthoekige, met geglazuurde plavuizen beklede waterkelder ingegraven, waarin regenwater werd verzameld.

Ook in het oostelijke pand werden omstreeks 1600 plavuizen vloeren gelegd. Achter het huis werd een keuken aangebouwd en een rechthoekige kelder. Achter de keuken ingegraven tonnen dienden als beerput. Regenwater werd in twee zinkputten opgevangen en via een goot afgevoerd naar een plek buiten het onderzochte terrein.

Gemeente Delft, sectie AMA

E. J. Bult

Dordrecht: Dubbeldam 1 (afb. 15) In 1990 heeft de ROB in samenwerking met de amateurarcheologen van de AWN-afdeling Lek- en Merwestreek een deel van een Middeleeuws kerkhof opgegraven aan de Dubbelsteijnlaan (zie de Kroniek over 1990, 353-4 en Van der Esch e.a. 1992). De precieze aanvang van het begraven op dit kerkhof kon toen niet worden vastgesteld. Wel was duidelijk dat het kerkhof, samen met de bijbehorende kerk en kapel bij de St Elisabethsvloed van 1421 moet zijn verspoeld. Dit jaar is door middel van dendro-

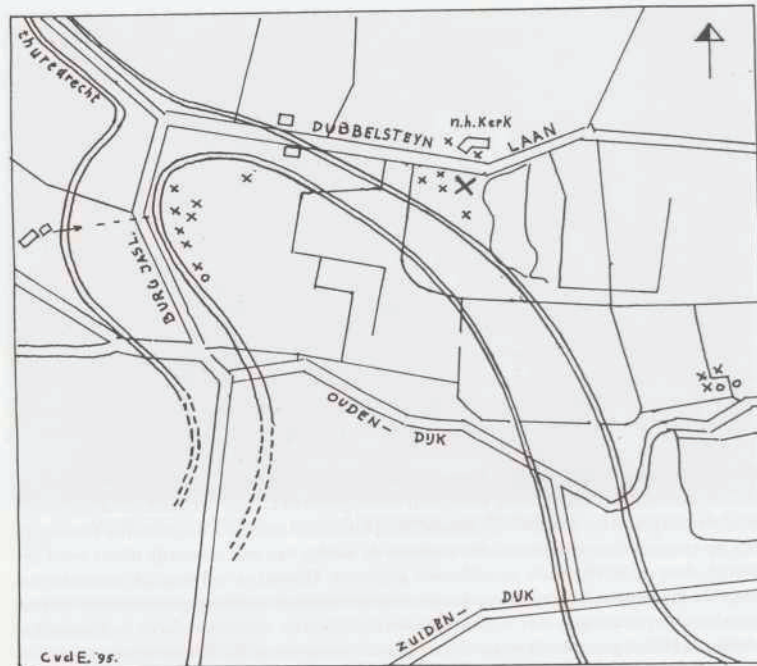
Afb. 16. Dordrecht: Dubbeldam 2. Enkele metalen voorwerpen uit de opgraving van 1994. 1. Romeinse fibula, 2. Middeleeuwse schijffibula (11e eeuw?), 3. Penning van Floris V, geslagen te Dordrecht (1285-1296), 4. Fragment van een waarschijnlijk 12e-eeuwse penning, 5. Sintels uit de 12e of 13e eeuw. Tek. C. van der Esch.

chronologisch onderzoek van het hout van een van de boomstamkisten die op het kerkhof zijn opgegraven, de veldatum van de gebruikte eik vastgesteld. Deze ligt tussen 1043 en 1063. We mogen aannemen dat deze eik kort na het kappen door de bewoners van het gebied in gebruik is genomen, misschien niet direct als grafkist, maar dan toch als trog of voor een ander doel. In ieder geval is de datering een duidelijk ondersteuning voor de hypothese dat de bewoning in dit gedeelte van de Grote Waard al in de 11e eeuw kan zijn aangevangen (zie ook hieronder).

Dordrecht: Dubbeldam 2 (afb. 16 en 17) Niet al te ver van de plaats waar het Middeleeuwse kerkhof was opgegraven, werd door correspondent C. van der Esch een andere mogelijke woonplaats uit dezelfde tijd gemeld. Met financiële steun van de gemeente Dordrecht zijn op en rond deze vindplaats, die vanwege de aanleg van een woonwijk direct werd bedreigd, door de ROB enkele proefsleuven gegraven. Hoewel er wel degelijk aanwijzingen voor 12e-14e-eeuwse bewoning werden gevonden, waren de resultaten onvoldoende om tot uitgebreide opgravingen over te gaan. Waarschijnlijk is de vindplaats bij de St Elisabethsvloed van 1421 al grotendeels weggeslagen. Na afsluiting van de ROB-waarnemingen is door amateurarcheologen van de AWN-afdeling Lek- en Merwestreek aanvullend onderzoek uitgevoerd. In het omvangrijke nieuwbouwplan zijn, onder moeilijke omstandigheden, op meer dan 20 plaatsen waarnemingen verricht door middel van het graven van kleine opgravingsputten en zoek sleuven. Aan de hand hiervan is een globaal beeld van de bewoningsgeschiedenis van het gebied verkregen (zie voor een uitgebreid verslag: Van der Esch en Koorevaar 1995). De ondergrond van het grootste deel van het gebied bestaat uit een hoge kleirug, een soort oeverwal, aan de binnenbocht van een meander van de Dubbel, vóór 1421 een belangrijk water in dit gebied. Op grond van enkele metaalvondsten is het waarschijnlijk dat langs deze rivier ook in de Romeinse Tijd al is gewoond (afb. 16).

De Middeleeuwse nederzetting op deze plaats lijkt zeker vanaf de 12e eeuw te zijn bewoond, al mag een aanvang in de tweede helft van de 11e eeuw op grond van het vondstmateriaal niet geheel worden uitgesloten. Waarschijnlijk is de nederzetting al rond 1300 verlaten. Naast de landbouw, zal ook de visserij voor de bewoners van belang zijn geweest. Op grond van de vergelijking van de archeologische en bodemkundige gegevens met historische bronnen, komen de onderzoekers tot de conclusie dat de gevonden nederzetting mogelijk geïdentificeerd kan worden als het historisch bekende gehucht Wolbrantskerke dan wel als Nesse (een nes is een buitendijks stuk land). Beide worden gezocht ten westen van het tot Cruyskerke behorende kerkhof dat in 1990 aan de Dubbelsteijnlaan is opgegraven (afb. 17).

Bron: *Grondig Bekeken* 10-3 (1995), 12-42 (C. van der Esch en T. Koorevaar)

Afb. 17. Dordrecht: Dubbeldam 2. Overzicht van de vindplaatsen langs de gereconstrueerde meander van de Dubbel. De Middeleeuwse nederzettingen zijn met kruisjes aangegeven. Het grote kruis bij de kerk van Dubbeldam is de locatie van het verdronken kerkhof (Dubbeldam 1). Dubbeldam 2 ligt in de binnenbocht. De cirkeltjes betreffen Romeinse vondsten. Tek. C. van der Esch.

Giessenburg Al enige jaren worden door lokale historici en amateurarcheologen Middeleeuwse vondsten opgebaggerd uit de Giessen tussen Giessendam en Giessen-Oudekerk. Inmiddels is een omvangrijke verzameling huisraad uit de periode 1150-1700 bijeengebracht. Alle vondsten worden gedocumenteerd en zoveel mogelijk gerestaureerd en zullen uiteindelijk te bezichtigen zijn in de plaatselijke oudheidkamer. De oorspronkelijke aard van de vindplaats is niet duidelijk, maar de vondstsituatie lijkt te duiden op een boerderij met redelijk welgestelde bewoners, die ergens aan het einde van de 16e eeuw geheel of gedeeltelijk in de Giessen moet zijn verdwenen.

Goedereede-Ouddorp Leden van de Archeologische Vereniging de Motte begeleidden de restauratie- en reconstructiewerkzaamheden op en rond de 17e-eeuwse schans ten zuidoosten van Ouddorp.